

پیش‌گفتار

حدیث، همراه همیشگی قرآن و میراث گران‌سنگ پیشوایان اسلام، با وجود همه هجوم‌ها، محدودیت‌ها و مخالفت‌ها، مانده و بالیده است. حدیث در دو راهی‌های تردید و کژراهه‌های گمراهی، یاریگر انسان‌های ره‌جو و حق‌پو بوده و در عرصه هدایت انسان خوش‌درخشیده است؛ اما، مانند بسیاری از اشیاء گران‌بهای دیگر، در طول حیات تابناک خود، دچار آسیب‌هایی پیدا و نهان، گشته است. از این رو، بهره‌گیری از این گوهر درخشان، نیازمند زدودن آسیب‌های دامن‌گیر آن و پژوهش‌های مرتبط است و همان‌گونه که دقت در شیوه دریافت و فهم حدیث ضرور است، کشف محدودیت‌های حاکم بر فضای حدیث و آسیب‌های رسیده به حدیث و نیز حدیث‌پژوهی لازم است.

«آسیب‌شناسی حدیث»، عنوانی برای بررسی این موضوع و حلقه‌ای برای تکمیل «روش فهم حدیث» است. این جانب و برخی از همکاران گرامی، بر پایه تدریس مکرر فقه‌الحدیث، چنین احساس کردیم که نیاز است آسیب‌های مرحله نقل، فهم و حتی نقد حدیث در هر پژوهش حدیثی به شکل مستقل، بررسی و عرضه شود و خطای شیوه‌های تعامل با حدیث، شناسایی و در صورت امکان، راه حل آنها ارائه گردد. آنچه در کتاب حاضر می‌آید، تلاشی به منظور برآوردن همین هدف، و حاصل تدریس‌های مکرر و گفت‌وگوهای نقادانه این جانب با حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد کاظم طباطبایی، استاد بزرگوار دانشگاه قرآن و حدیث و رئیس پژوهشکده علوم و معارف حدیث است. سزاوار است از راهنمایی‌های ایشان و نیز ریاست محترم دانشکده، حضرت آیت‌الله محمدی ری‌شهری و حجت‌الاسلام سید حمید حسینی، بنیان‌گذار مرکز آموزش‌های الکترونیکی حدیث، که مشوقان و زمینه‌سازان به انجام رسیدن این تلاش علمی هستند، تشکر کنم و

همچنین از روحانی عزیز، مهدی کمانی، دانش‌آموخته و آموزشیار دانشکده علوم حدیث که به تألیف کتاب یاری رسانده و نیز جناب بهرامی خشنودی که ویرایش اولیه را به عهده داشته و مدرّسان برجسته دانشگاه قرآن و حدیث مانند استاد احمد غلامعلی و استاد عباس پسندیده که طی تدریس‌های مکررشان تذکرات سودمندی در اختیار بنده نهادند^۱ و دیگر همکاران گرامی، مانند آقای ابوالمعالی، ابراهیمی و خانم علیزاده یاد و قدردانی نمایم. افزون بر این، وظیفه خود می‌دانم که از سازمان «سمت» و ناظران عالم و ویراستاران فرهیخته آن و سایر همکاران و مدیران این سازمان بزرگ و خدمتگزار و مسئولان دلسوز دانشگاه قرآن و حدیث سپاسگزاری کنم.

از خداوند بزرگ می‌خواهم همه دست‌اندرکاران این تلاش را در سایه‌سار رحمتش و در زمره شفاعت‌شدگان پیامبر و اهل بیت معصومش - علیهم‌السلام - درآورد. درود و سلام خدا، پیوسته و همواره بر ایشان باد.

عبدالهادی مسعودی

بهار ۱۳۹۲

---

۱. از جمله تأکید بر دادن تکلیف‌های پژوهشی براساس پرسش و پژوهش‌های پایانی هر درس، زیرا فقه‌الحدیث، دانشی مهارتی و نیازمند مطالعه و تمرین هم‌زمان است و نیز واگذاری مطالعه برخی درس‌ها، مانند «آسیب‌های سندی» و «خلط تفسیر و تطبیق» به دانشجوی و تدریس عمیق‌تر بخش «آسیب‌های پژوهشگر».